

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W TARNOWSKICH GÓRACH ZA ROK 2019

Tarnowskie Góry 2020

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	4
2. Analiza zadaniowa budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	5
2.1. Plan finansowy oraz jego wykonanie	5
2.2. Struktura wydatków z wyszczególnieniem rodzajów świadczeń oraz ich obsługi	6
3. System pomocy społecznej	10
3.1. Świadczenia pieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	11
3.2. Świadczenia niepieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	13
3.2.1. Praca socjalna	13
3.2.2. Interwencja kryzysowa	15
3.2.3. Poradnictwo specjalistyczne	16
3.2.4. Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym	16
3.2.5. Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie kosztów pobytu mieszkańców gminy w tych domach	18
3.2.6. Prowadzenie dziennych domów pomocy	19
3.2.7. Prowadzenie Schroniska dla Bezdomnych	21
3.2.8. Prowadzenie Zespołu Mieszkań Chronionych	23
3.2.9. Inne świadczenia niepieniężne	24
4. Realizacja programów i projektów	26
4.1. Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023	26
4.2. Realizacja projektu „Nowy Model – Lepsza jakość”	28
4.3. Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022”	29
4.4. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym	30
4.5. Projekt socjalny „Zawalcz o siebie” – grupa edukacyjno-wspierająca dla kobiet doświadczających przemocy w Tarnowskich Górach	31
4.6. Projekt socjalny „Szlakiem wiedzy i kultury”	31
4.7. Projekt socjalny „Bajkowe spotkania”	32
4.8. Projekt socjalny „Bezpieczny i świadomy Senior”	33
4.9. Projekt socjalny „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie”	33
4.10. Projekt partnerski „Kooperacje 3 D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”	34
4.11. Program „Karta Dużej Rodziny”	34
4.12. Gminny Program Wspierania Rodziny w Tarnowskich Górach na lata 2019-2021	35
4.13. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2017-2020	36
5. Działania na rzecz poprawy jakości życia Seniorów w Tarnowskich Górach	38
5.1. Prace w ramach Metropolitalnego zespołu ds. polityki senioralnej	38
5.2. Projekt „Dom przy Bytomskiej”	39
5.3. Adaptacja segmentu D budynku szkoły przy ul. Janasa 11 w Tarnowskich Górach na cele Centrum Aktywności Seniorów	39
5.4. Projekt „Nowa norma zarządzania jakością w domach opieki nad osobami starszymi - DOS”	40

6.	System świadczeń rodzinnych i wychowawczych	41
6.1.	Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych	41
6.2.	Świadczenia opiekuńcze	42
6.3.	Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	45
6.4.	Świadczenie „Za życiem”	45
6.5.	Świadczenie wychowawcze	46
6.6.	Świadczenie „Dobry start”	47
7.	Fundusz Alimentacyjny	49
7.1.	Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	49
7.2.	Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych	49
8.	System dodatków mieszkaniowych i energetycznych	52
8.1.	Przyznawanie dodatków mieszkaniowych	52
8.2.	Przyznawanie dodatków energetycznych	53
9.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	55
10.	Bilans potrzeb, kierunki działań na 2020 rok	56

1. Wstęp

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach jest jednostką budżetową gminy, funkcjonującą na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach Nr XXXIX/436/2013 z dnia 27 marca 2013 r. oraz Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (*tekst jednolity Dz.U. z 2019 r. poz. 1507z późn. zm.*).

Działalność Ośrodka finansowana jest z budżetu miasta, dotacji rządowych oraz środków Unii Europejskiej.

Plan finansowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach na rok 2019 wynosił: **85 773 274 zł**.

W latach ubiegłych plan finansowy przedstawiał się następująco:

2018 – 68 350 460 zł

2017 – 67 917 038 zł

2016 – 57 855 102 zł

2015 – 29 377 007 zł

Ośrodek realizuje zadania w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę o pomocy społecznej,
- 2) ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 4) ustawę o świadczeniach rodzinnych,
- 5) ustawę o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- 6) ustawę o dodatkach mieszkaniowych,
- 7) ustawę Prawo energetyczne,
- 8) ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 9) ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 10) ustawę o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- 11) ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 12) ustawę o Karcie Dużej Rodziny,
- 13) ustawę o ochronie danych osobowych,
- 14) rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Sprawozdanie zawiera analizę budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 roku oraz szczegółowy opis realizowanych zadań z wyłączeniem zagadnień dotyczących wspierania rodziny oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które to stanowią odrębne opracowania.

2. Analiza zadaniowa budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

2.1. Plan finansowy oraz jego wykonanie

Wysokość wydatków poniesionych na realizację zadań w 2019 roku jest pochodną zmian w przepisach prawa, na podstawie których znacznie zwiększył się krąg uprawnionych do świadczeń.

Tabela 1. Plan finansowy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach i jego wykonanie z podziałem na zadania własne gminy i zadania zlecone gminie w 2019 r.

Zadania	Plan	Wydatki	Stopień wykorzystania środków budżetowych w %
Zadania własne gminy	19 330 785	18 803 761,56	97,27
<i>finansowane z budżetu gminy</i>	15 533 972	15 021 851,83	96,70
<i>dofinansowane dotacją z budżetu państwa</i>	3 274 659	3 264 732,27	99,70
<i>dofinansowane dotacją z budżetu państwa i środków UE (Projekty)</i>	522 154	517 177,46	99,05
Zadania zlecone gminie (z budżetu państwa i UE)	66 442 489	65 944 583,58	99,25
Razem	85 773 274	84 748 345,14	98,81

Opracowanie własne

Procentowy udział wydatków na realizację zadań MOPS z uwzględnieniem źródeł ich finansowania w 2019 r.:

- środki gminy **17,73%**,
- środki budżetu państwa **81,66%**,
- środki z UE oraz budżetu państwa **0,61%**.

2.2. Struktura wydatków z wyszczególnieniem rodzajów świadczeń oraz ich obsługi

Tabela 2. Wydatki poniesione na realizację świadczeń 2019 r.

Rozdział	Rodzaj świadczenia	Ogółem	Zadania własne gminy	Zadania zlecone gminie
85202	Pokrywanie kosztów pobytu w domach pomocy społecznej	2 333 633,66	2 333 633,66	-
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	91 519,72	91 519,72	-
85214	Zasiłki i pomoc w naturze	1 835 917,86	1 835 917,86	-
85215	Dodatki mieszkaniowe wraz z opłatami pocztowymi, dodatek energetyczny wraz z kosztami obsługi	1 642 500,27	1 618 399,95	24 100,32
85216	Zasiłki stałe	1 054 324,10	1 054 324,10	-
85219	Wynagrodzenie opiekuna za sprawowanie opieki nad osobami ubezwłasnowolnionymi	27 270,15	-	27 270,15
85228	Świadczenie usług opiekuńczych	573 624,70	545 140,65	28 484,05
85230	Realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu”	1 059 461,88	1 059 461,88	-
85295	Realizacja programu osłonowego wsparcia osób niepełnosprawnych Projekt socjalny	210 193,02	210 193,02	-
85501	Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci Program 500 +	45 616 323,92	-	45 616 323,92
85502	świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, składki na ubezpieczenia społ. wsparcie dla kobiet w ciąży	16 976 309,55	-	16 976 309,55
85504	Współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych Program „Dobry start” 300+	2 900 277,55	868 827,55	2 031 450,00
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne	100 981,35	-	100 981,35
Razem:		74 422 337,78	9 617 418,39	64 804 919,39

Opracowanie własne

Tabela 3. Wydatki poniesione na utrzymanie ośrodka i obsługę świadczeń w 2019 r.

Rozdział	Wyszczególnienie	Ogółem	Zadania własne gminy	Zadania zlecone gminie
85154	Wydatki związane z obsługą zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach GPPiRPA ¹	34 123,49	34 123,49	-
85195	Pozostała działalność. Koszty wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	5 427	-	5 427
85205	Wydatki związane z obsługą zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	13 104,70	13 104,70	-
85215	Wydatki związane z obsługą dodatków mieszkaniowych i energetycznych	590,24	108,24	482,00
85219	Wydatki związane z obsługą pozostałych świadczeń	6 233 649,60	6 233 240,55	409,05
85295	Adaptacja segmentu D budynku szkoły przy ul. Janasa 11 na cele Centrum Aktywności Seniorów	503 109,84	503 109,84	-
	Wydatki związane z obsługą projektu „Nowy Model – Lepsza Jakość”	39 223,11	39 223,11	-
85501	Obsługa świadczenia wychowawczego Program 500+	585 081,41	-	585 081,41
85502	Obsługa Świadczeń Rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego, wsparcia dla kobiet w ciąży	914 870,79	428 623,64	486 247,15
85503	Wydatki związane z obsługą Karty Dużej Rodziny	3 844,23	-	3 844,23
85504	Wydatki związane z realizacją zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz obsługą Programu „Dobry start”	315 714,81	257 541,46	58 173,35
Razem		8 648 739,22	7 509 075,03	1 139 664,19

Opracowanie własne

¹ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani

Tabela 4. Struktura wydatków na ośrodki wsparcia i mieszkania chronione w 2019 r.

Rozdział	Ośrodki wsparcia	Ogółem (zadania własne gminy)
85203	Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych	422 678,83
85203	Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych	693 653,16
85203	Schronisko dla Bezdomnych	431 686,72
85220	Zespół Mieszkań Chronionych	129 249,43
Razem		1 677 268,14

Opracowanie własne

Tabela 5. Struktura wydatków w 2019 r.

74 422 337,78	Wydatki na udzielone świadczenia finansowane z budżetu państwa, oraz budżetu gminy stanowią 87,82 % ogółu wydatków.
8 648 739,22	Wynagrodzenia pracowników, koszty utrzymania MOPS, koszty obsługi świadczeń finansowanych z budżetu państwa oraz z budżetu gminy stanowią 10,20 % ogółu wydatków.
1 677 268,14	Wydatki na prowadzenie ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych stanowią 1,98 % ogółu wydatków.
84 748 345,14	100 % ogółu wydatków

Opracowanie własne

Tabela 6. Wykonanie dochodów za 2019 r.

Rozdział	Opis	Wykonanie (w zł)
85202	Wpływy z tyt. zwrotów oraz odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej	52 297,33
85203	Wpływy z tyt. odpłatności za pobyt i wyżywienie w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych	118 505,07
85203	Wpływy z tyt. odpłatności za pobyt i wyżywienie w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych	73 617,44
85203	Wpływy z tyt. odpłatności za pobyt w Schronisku dla Bezdomnych	83 679,67
85203	Wpływy z tyt. użyczenia pomieszczeń	440,25
85213	Wpływy z tyt. korekty składki zdrowotnej od klientów MOPS	200,50
85214	Zwrot nienależnie pobranych zasiłków celowych i okresowych	16 652,80
85215	Zwrot nienależnie pobranych dodatków mieszkaniowych wraz z odsetkami	1 027,91

c.d. tab. 6

Rozdział	Opis	Wykonanie (w zł)
85216	Zwrot nienależnie pobranych zasiłków stałych	9 877,91
85219	Wpływy z tyt. korekt , kar i odszkodowań oraz wynagrodzenia płatnika składek ZUS i podatku od pracowników MOPS	9 050,69
85220	Wpływy z tyt. odpłatności za pobyt w Zespole Mieszkań Chronionych	25 419,80
85228	Wpływy z tyt. odpłatności za usługi opiekuńcze i kary umownej	142 104,41
85501	Zwrot nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych wraz z odsetkami	92 812,77
85502	Zwrot nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami, zaliczki alimentacyjnej	836 817,16
85503	Wpływy z tyt. opłat za Kartę Dużej Rodziny	161,15
85504	Zwrot z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z tyt. pieczy zastępczej	6 786,09
	Zwrot nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami dot. Programu „Dobry start”	615,94
85513	Wpływy z tyt. Korekty składek zdrowotnych	46,80
	Wpływy z tyt. kosztów upomnień	439,04
Razem		1 470 552,73

Opracowanie własne

3. System pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instrumentem polityki społecznej przeznaczonym do wspierania osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych, z którymi nie są one w stanie poradzić sobie samodzielnie. Podejmuje ona działania w sytuacjach zagrożenia podstawowych potrzeb życiowych oraz obniżenia jakości życia poniżej społecznie akceptowanego minimum. Pomoc społeczna pomaga zarówno tworzyć warunki umożliwiające godną egzystencję, jak również przyczynia się do wyrównywania nadmiernych zróżnicowań społecznych. Ponadto zapewnia poczucie bezpieczeństwa socjalnego poprzez udzielanie różnego rodzaju zasiłków i świadczeń uzupełniających. Skutkiem działań pomocy społecznej powinno być eliminowanie wykluczenia społecznego oraz usamodzielnianie się jej beneficjentów.

W 2019 roku pomocą społeczną w formie świadczeń pieniężnych, usług oraz pracy socjalnej objęto łącznie **1163** rodziny. Liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców wynosiła **2405**, co stanowiło **4,1%** ogółu mieszkańców Tarnowskich Gór (58 933).

W latach ubiegłych z pomocy społecznej skorzystało:

- 4,35% mieszkańców gminy (58 893) – 2018
- 5,17% mieszkańców gminy (58 959) – 2017
- 6,24% mieszkańców gminy (59 194) – 2016
- 6,48% mieszkańców gminy (59 451) – 2015

W ramach systemu pomocy społecznej wydanych zostało 9481 decyzji administracyjnych, kończących postępowania w sprawach dotyczących różnego rodzaju świadczeń, do których stosuje się przewidzianą w ustawie o pomocy społecznej procedurę. Świadczenia przyznawane są w formie pieniężnej lub niepieniężnej na wniosek osoby zainteresowanej po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, prowadzonego w przypadku pomocy społecznej w formie wywiadu środowiskowego.

Kryterium dochodowe, uprawniające do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej wynosiło odpowiednio:

- dla osoby samotnie gospodarującej – **701 zł**,
- dla osoby w rodzinie – **528 zł**.

Pomoc społeczna kierowana jest do osób lub rodzin dotkniętych różnymi dysfunkcjami. Najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej w roku 2019 była: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność oraz bezrobocie.

3.1. Świadczenia pieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Do świadczeń pieniężnych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach w 2019 r. należały:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznawane przez sąd.

Zasiłek stały jest świadczeniem przysługującym osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy z powodu niepełnosprawności, spełniającym kryterium dochodowe.

Tabela 7. Zasiłki stałe w 2019 r.

Forma pomocy		Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem:		205	2033	1 054 324,10	204	285
w tym	dla osoby samotnie gospodarującej	167	1662	932 402,22	167	167
	dla osoby pozostającej w rodzinie	44	371	121 921,88	43	124

Opracowanie własne

Zasiłek okresowy to świadczenie przysługujące w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznawany jest osobom i rodzinom, których dochód jest niższy od kryterium dochodowego.

Tabela 8. Zasiłki okresowe w 2019 r.

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem:	356	2 084	743 168,74	347	887
w tym:					
środki własne gminy			21 890,44		
dotacja z budżetu państwa			721 278,30		
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	225	1 269	491 738,94	221	572
długotrwałej choroby	82	253	82 273,29	80	188
niepełnosprawności	60	280	77 373,81	59	176
innej przyczyny	75	282	91 782,70	75	202

Opracowanie własne

W 2019 roku w stosunku do roku 2018 liczba klientów uprawnionych do zasiłku okresowego zmniejszyła się o 69 osób, tym samym kwota wypłaconych zasiłków zmalała o 58 764,76 zł.

Zasiłek celowy to świadczenie przyznawane w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych, w szczególności na pokrycie kosztów zakupu żywności, leków, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu.

Do otrzymania zasiłku celowego uprawnione są również osoby lub rodziny, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. W tego rodzaju przypadkach świadczenie to może być przyznane niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Jeśli osoba lub rodzina marnotrawi przyznane świadczenia, celowo je niszczy lub korzysta w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawi własne zasoby finansowe, może nastąpić ograniczenie świadczeń lub odmowa ich przyznania.

W przypadku odmowy przyznania albo ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia z pomocy społecznej uwzględnia się sytuację osób będących na utrzymaniu osoby ubiegającej się o pomoc lub korzystającej z pomocy (dobro dzieci). Ustawa o pomocy społecznej daje również możliwość przyznania pomocy w formie świadczenia niepieniężnego.

Specjalny zasiłek celowy jest bezzwrotnym świadczeniem przyznawanym w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających określone w ustawie kryterium.

Tabela 9. Zasiłki celowe w 2019 r.

Forma pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)
Zasiłki celowe	307	1574	468 775,79
w tym, przyznane na:			
zakup żywności	62	164	38 900
pokrycie kosztów leków i leczenia	134	420	63 242,69
zakup opału	201	249	187 537,47
zakup odzieży	55	59	15 000
pokrycie wydatków mieszkaniowych i inne	201	680	161 495,63
zdarzenie losowe	2	2	2 600
Specjalne zasiłki celowe	364	1 443	410 411,46

Opracowanie własne

Zasiłki celowe - w 2019 roku w stosunku do roku 2018 liczba osób, którym przyznano świadczenie w formie zasiłków celowych zmniejszyła się o 135 osób, tym samym kwota wypłaconych zasiłków zmalała o 3,7 % (17 294,58 zł).

Specjalne zasiłki celowe - w 2019 roku w stosunku do roku 2018 liczba osób, którym przyznano świadczenie w formie specjalnych zasiłków celowych zwiększyła się o 57 osób, tym samym kwota wypłaconych zasiłków zwiększyła się o 33 % (101 770,34 zł).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie z zakresu administracji rządowej zlecone gminie w zakresie wypłaty wynagrodzeń za sprawowanie opieki nad osobami ubezwłasnowolnionymi całkowicie lub częściowo.

Tabela 10. Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez Sąd wypłacone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 r.

Liczba opiekunów	Liczba osób objętych opieką	Liczba świadczeń	Kwota
7	10	87	27 270,15

Opracowanie własne

3.2. Świadczenia niepieniężne realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się między innymi:

- praca socjalna,
- poradnictwo specjalistyczne,
- usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne,
- kierowanie i opłacanie kosztów pobytu w domu pomocy społecznej,
- kierowanie do ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych,
- sprawienie pogrzebu,
- składka na ubezpieczenie zdrowotne.

3.2.1. Praca socjalna

Ustawa o pomocy społecznej kładzie szczególny nacisk na pracę socjalną, która jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby/rodziny oraz stworzenie wielopłaszczyznowej diagnozy, na podstawie której konstruowany jest plan pracy z rodziną.

W związku z realizacją projektu „Nowy Model - Lepsza Jakość” we wrześniu 2017 roku nastąpiło rozdzielenie postępowań administracyjnych (świadczeń przyznawanych decyzją) od pracy socjalnej.

Przyjęta została nowa definicja pracy socjalnej zgodna z rekomendacjami Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych.

Nowa definicja porządkuje katalog działań podejmowanych w ramach pracy socjalnej, a także określa metodyczne formy pracy z osobą/rodziną.

Praca socjalna to zespół metodycznych czynności podejmowanych w określonym celu, świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również w celu zapobiegania pogarszaniu się ich sytuacji.

Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywoływanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych.

Kluczowymi elementami w pracy socjalnej, wpływającymi na jej jakość oraz skuteczność są: relacja, komunikacja i motywowanie.

Podstawą nawiązywania i budowania relacji są **zasady pracy socjalnej**, w szczególności: zasada podmiotowości, zasada obiektywizmu, zasada poufności.

Nawiązanie relacji z osobą lub rodziną jest kluczowym elementem procesu pomocowego i decyduje o skuteczności pracy socjalnej. Etapy metodycznego postępowania w pracy socjalnej to kolejno: diagnoza i ocena, wyznaczanie celów działania, opracowanie planu działania i budowanie indywidualnego pakietu usług, realizacja planu działania, systematyczna ewaluacja działań oraz ewaluacja końcowa.

Pracownik prowadzący postępowania administracyjne zgłasza klienta do realizacji pracy socjalnej. Praca socjalna dokumentowana jest na „kartach prowadzenia pracy socjalnej z osobą lub rodziną” oraz przy wykorzystaniu narzędzi diagnostycznych. Każda osoba/rodzina objęta usługą pracy socjalnej podpisuje „plan współdziałania” lub „umowę o współpracy”. Dokumenty te określają charakter współpracy rodziny z pracownikiem socjalnym, precyzują zadania leżące po stronie pracownika socjalnego i osoby/rodziny, określają ramy czasowe i intensywność współpracy. Na każdym etapie istnieje możliwość modyfikowania planu pracy oraz pogłębienia diagnozy.

Ilość osób/rodzin objętych pracą socjalną przez poszczególne zespoły Działu Pracy Socjalnej i Asysty Rodzin przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Praca socjalna prowadzona przez zespoły Działu Pracy Socjalnej i Asysty Rodzin w 2019 r.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zespół ds. Pracy Socjalnej	70	104
w tym: pracownik oddelegowany do realizacji pracy socjalnej w Schronisku dla Bezdomnych	55	55
Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	45	143
Ogółem:	170	302

Opracowanie własne

Streetworking to innowacyjna forma pracy socjalnej poza instytucją. Misją streetworkingu jest tworzenie pomostu pomiędzy osobą bezdomną a społeczeństwem, pozwalającego osobie bezdomnej przywrócić możliwość pełnienia ról społecznych oraz odtworzyć dobrostan psychiczny, społeczny i bytowy poprzez docieranie do osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych oraz pracę z nimi, wykorzystującą ich zasoby i potencjał środowiska lokalnego, podejmowaną w kierunku pozytywnych zmian, rozumianych jako chęć zmiany sposobu życia.

Od lutego 2019 r. streetworking w Tarnowskich Górach wykonują pracownicy Schroniska dla Bezdomnych. Osoby te posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu: bezdomności i wykluczenia społecznego, pomocy społecznej, uwarunkowań prawnych, pomocy

przedmedycznej, komunikacji interpersonalnej. W 2019 r. streetworkerzy sprawdzali miejsca niemieszkalne co najmniej raz w miesiącu, w zależności od potrzeby (np. niska temperatura, zgłoszenie zewnętrzne, szczególna potrzeba nawiązania kontaktu z osobą bezdomną).

Z każdego wyjścia streetworkera sporządzane jest zestawienie zawierające najważniejsze informacje dotyczące interwencji w miejscach, gdzie napotkano osoby bezdomne. Najczęściej identyfikowane problemy z jakimi zmagają się osoby bezdomne, to m.in.: uzależnienie od alkoholu, zły stan zdrowia, brak ubezpieczenia zdrowotnego, brak środków finansowych oraz kompetencji społecznych, brak relacji z osobami bliskimi, stany depresyjne oraz inne problemy psychiczne.

Tabela 12. Streetworking w środowisku bezdomnych w gminie Tarnowskie Góry – statystyka w 2019 r.

Miesiąc	Liczba odwiedzonych miejsc	Liczba przebywających mężczyzn	Liczba przebywających kobiet	Rodzaj pracy socjalnej
II	8	8	2	poradnictwo
III	4	5	-	poradnictwo
IV	3	3	-	poradnictwo
V	3	3	1	poradnictwo, organizacja transportu do ogrzewalni
VI	3	4	-	poradnictwo
VII	6	8	2	poradnictwo
VIII	2	2	-	poradnictwo, dostarczenie kocy, pościeli
IX	5	9	1	poradnictwo
X	3	4	2	poradnictwo
XI	12	18	3	poradnictwo
XII	4	4	2	poradnictwo, dostarczenie kocy

Opracowanie własne

3.2.2. Interwencja kryzysowa

Pracownicy Działu Pracy Socjalnej i Asysty Rodziny podejmowali działania na rzecz osób i rodzin w celu zapobiegania pogłębianiu występujących dysfunkcji w ramach interwencji kryzysowej. Polega ona na udzieleniu bezpośredniego wsparcia osobie lub rodzinie przeżywającej sytuację szeroko rozumianego kryzysu np. dotkniętej przemocą, przeżywającej chorobę psychiczną własną lub członka rodziny, kryzys powstały w wyniku nagłej zmiany sytuacji życiowej, straty etc. Działania o charakterze interwencyjnym podejmowane są wobec osób i rodzin bez względu na posiadany przez nie dochód.

W ramach interwencji kryzysowej udzielano w szczególności wsparcia emocjonalnego, poradnictwa specjalistycznego, pomocy terapeutycznej oraz schronienia. Matki z małoletnimi dziećmi oraz kobiety w ciąży dotknięte przemocą lub znajdujące się w innej sytuacji kryzysowej mogły znaleźć schronienie i wsparcie na terenie gminy lub innych specjalistycznych ośrodkach.

W 2019 roku przeprowadzono **95** interwencji, w tym:

Tabela 13. Liczba i powody podejmowanych interwencji przez pracowników socjalnych w gminie Tarnowskie Góry w 2019 r.

Liczba interwencji	Powody
31	zaniedbania wobec dzieci
24	problemy osób starszych
6	choroby psychiczne
3	konflikty rodzinne
1	uzależnienia od alkoholu
5	inne zdarzenia
26	dotyczące osób bezdomnych

Rodziny, w których przeprowadzono interwencje liczyły łącznie **181** osób. Przebywało w nich 64 dzieci, 30 osób niepełnosprawnych.

3.2.3. Poradnictwo specjalistyczne

Psycholog

Specjalistyczne poradnictwo psychologiczne prowadzone było w ramach realizacji:

- projektu socjalnego „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie” – dla 15 osób,
- „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2017-2020” – dla 27 osób udzielono 84 porad,
- umowy zlecenia w Dziennym Domu Pomocy dla Niepełnosprawnych – dla 18 osób,

Prawnik

Usługi z zakresu porad prawnych były udzielane w ramach „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2017-2020”. Specjalistyczne poradnictwo prawne udzielone 23 osobom w formie 45 porad.

3.2.4. Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym

Podstawowe usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, w tym zapewnienie kontaktu z otoczeniem, podstawową opiekę higieniczną, a także dostarczanie posiłków do miejsca zamieszkania.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane są do szczególnych potrzeb klientów, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i obejmują m.in.: zabiegi rehabilitacyjne, konsultacje psychologiczne, logopedyczne oraz usługi asystenta osoby niepełnosprawnej.

Tabela 14. Dane statystyczne dotyczące osób korzystających z usług opiekuńczych w 2019 r.

Liczba odbiorców usług		229
w tym	kobiet	158
	mężczyzn	71
Liczba rodzin		220
Liczba osób w rodzinach		318
Liczba osób dorosłych poniżej wieku emerytalnego korzystających z usług		50
w tym	kobiet	20
	mężczyzn	30
Liczba osób z niepełnosprawnością, która powstała przed wiekiem emerytalnym		57
w tym	z niepełnosprawnością fizyczną	32
	z niepełnosprawnością psychiczną	22
	z niepełnosprawnością psychiczną sprzężoną	3

Opracowanie własne

Tabela 15. Wykaz realizatorów usług opiekuńczych w 2019 r.

Wykonawca	Zakres usługi	Wypracowana liczba godzin / liczba dostarczonych posiłków	Cena 1 godz. usług / cena dowozu 1 posiłku zgodnie z umowami obowiązującymi w 2019r
Konsorcjum firm: „Aneri” Stowarzyszenie Ossy, ul. Leśna 20; Stowarzyszenie „Kordia” Katowice, ul. Czerwińskiego 6/207	Podstawowe usługi opiekuńcze	22 497,5	19,00
Centrum Usług Opiekuńczych „CURATIO” ul. Legionów 19/4 42-600 Tarnowskie Góry	Specjalistyczne usługi opiekuńcze – asystent, psycholog, logopeda	1 136	41,95
Konsorcjum firm: „Aneri” Stowarzyszenie Ossy, ul. Leśna 20; Stowarzyszenie „Kordia” Katowice, ul. Czerwińskiego 6/207	Specjalistyczne usługi opiekuńcze - rehabilitacja	855	36,00
Transport Tadeusz Wasiluk ul. Norweska 3 42-612 Tarnowskie Góry	Dowóz posiłków	14 628	4,50

Opracowanie własne

Tabela 16. Podstawowe usługi opiekuńcze w 2019 r.

Forma pomocy	Liczba odbiorców	Liczba świadczeń	Koszt świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	177	22 497,50	427 452,50	171	228
Usługi opiekuńcze w formie dostarczania posiłków	69	14 628	65 826,00	67	76

Opracowanie własne

Tabela 17. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w 2019 r.

Forma pomocy	Liczba odbiorców	Liczba świadczeń	Koszt świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizowane jako zadanie zlecone gminie	10	679	28 484,05	10	20
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania finansowane z budżetu gminy	20	1 312	49 951,15	20	54

Opracowanie własne

Specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym usługi psychologa, logopedy, asystenta osoby niepełnosprawnej i rehabilitanta w roku 2019 świadczone były dla 28 osób, w tym:

- 20 kobiet (w tym 5 osobom poniżej 18 roku życia)
- 8 mężczyzn (w tym 2 osobom poniżej 18 roku życia).

3.2.5. Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie kosztów pobytu mieszkańców gminy w tych domach

Osoby w podeszłym wieku, osoby przewlekle somatycznie chore, psychicznie chore, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, z niepełnosprawnością fizyczną, które wymagają całodobowej opieki, a którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych mogą skorzystać z pomocy w formie wsparcia całodobowego. Instytucjonalną formą wsparcia całodobowego są domy pomocy społecznej, które świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązujących standardów. Formy i zakres usług wynikają z indywidualnych potrzeb mieszkańców z uwzględnieniem świadczeń z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

W 2019 r. do Ośrodka wpłynęło 10 wniosków o umieszczenie w domu pomocy społecznej. W wyniku przeprowadzonych postępowań:

- 6 osób skierowano do domu pomocy społecznej na terenie powiatu tarnogórskiego,
- 3 osoby skierowano do domu pomocy społecznej poza powiatem tarnogórskim,
- 1 osobie odmówiono skierowania do DPS.

Tabela 18. Dane statystyczne dotyczące skierowań do domów pomocy społecznej w latach 2004-2019.

Liczba osób skierowanych w latach 2004-2019		358
Liczba osób umieszczonych		231 w tym: 2019 r. – 6 osób
z tego	osoby zmarłe w trakcie pobytu	145
	osoby rezygnujące z pobytu	12
Liczba osób oczekujących na umieszczenie na dzień 31.12.2019 r.		11
Liczba osób zmarłych w trakcie oczekiwania na umieszczenie w DPS		84
Liczba osób, które zrezygnowały w trakcie oczekiwania na umieszczenie w DPS		32

Opracowanie własne

W okresie od 2004 – 2019 r. do domów pomocy społecznej skierowane zostały 43 osoby **na podstawie postanowienia sądu.**

Tabela 19. Liczba klientów MOPS przebywających w domach pomocy społecznej w 2019 r.

Liczba mieszkańców Tarnowskich Gór przebywających w DPS	88
Liczba pensjonariuszy DPS, którym gmina dopłacała do pobytu	87

Opracowanie własne

Tabela 20. Wysokość dopłat gminy do pobytów w domach pomocy społecznej w roku 2019:

Rok	Wydatek gminy (w zł)	Średnia miesięczna dopłata gminy (w zł)
2019	2 333 633,66	194 469,47

Opracowanie własne

3.2.6. Prowadzenie dziennych domów pomocy

Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych

Pensjonariusze Dziennego Domu to osoby w wieku emerytalnym, niepełnosprawne, samotne o zmniejszonej sprawności psychofizycznej, mające złe warunki mieszkaniowe lub niekorzystną sytuację rodzinną.

Tabela 21. Zakres świadczeń Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych w 2019 r.

Świadczenia
➤ podstawowe usługi opiekuńcze, ➤ wyżywienie składające się z trzech posiłków dla każdej osoby w każdym dniu pobytu, ➤ rehabilitacja ruchowa, ➤ terapia zajęciowa dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości pensjonariuszy, ➤ rekreacja i organizacja czynnego wypoczynku – wycieczki, spacer, ➤ organizacja świąt oraz okazjonalnych uroczystości.

Opracowanie własne

- W ramach współpracy MOPS z Radą Seniorów Miasta Tarnowskie Góry w okresie od września do listopada w Dziennym Domu Pomocy dla Starszych i Samotnych odbywały się zajęcia z terapii przez ruch „Ranball”. Celem terapii było wspomaganie funkcji mózgu, chodu i równowagi osób starszych. Zajęcia prowadzone były przez fizjoterapeutę 2 razy w tygodniu i obejmowały łącznie 16 godzin. Z udziału w terapii skorzystało 10 podopiecznych ośrodka wsparcia.
- Ponadto, przez 10 miesięcy (od stycznia do czerwca oraz od września do grudnia) w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych odbywały się zajęcia taneczne prowadzone przez instruktora Bytomskiego Teatru Tańca i Ruchu Rozbark. Zajęcia odbywały się 4 razy w miesiącu. W zajęciach uczestniczyło 10 podopiecznych ośrodka.

Tabela 22. Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych – liczba miejsc, opłaty w 2019 r.

Forma pomocy	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Koszt osobodnia / posiłku
Pobyt	60	70	27,47 zł
Posiłki na wynos (dziennie wyżywienie)	10	10	8,00 zł

Opracowanie własne

Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych

Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych funkcjonował w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej do 12.11.2019r. Od 13.11.2019r. na podstawie Uchwały Rady Miejskiej Nr XV/171/2019 utworzona została nowa jednostka organizacyjna pomocy społecznej o nazwie Środowiskowy Dom Samopomocy w Tarnowskich Górach.

Tabela 23. Liczba miejsc, opłaty w Dzienny Dom Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych.

Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Koszt osobodnia / posiłku
20	18	74,86 zł stawka za pobyt 8,64 zł cena posiłku

Opracowanie własne

Tabela 24. Zakres świadczeń Dziennego Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych.

Świadczenia	
➤	usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne,
➤	rehabilitacja prowadzona w oparciu o indywidualne programy wspierająco – rehabilitacyjne, opracowane przez zespół specjalistów, rehabilitacja grupowa,
➤	różne formy masażu w zależności od indywidualnych potrzeb, relaksacja z aromaterapią,
➤	terapia zajęciowa dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników zajęć (zajęcia plastyczne, rytmiczno – muzyczne, kulinarne, ogrodnicze - sezonowo, rzeźbiarskie, stolarskie, sylwoterapia, choreoterapia),
➤	terapia i pomoc psychologiczna,
➤	opieka zapewniająca poczucie bezpieczeństwa,
➤	wyżywienie składające się z dwudaniowego obiadu oraz podwieczorku,
➤	rekreacja i organizacja czynnego wypoczynku – wycieczki, spacer,
➤	organizacja świąt oraz okazjonalnych uroczystości,
➤	wolontariat

Opracowanie własne

W okresie od 01.01.2019r. do 12.11.2019r. w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych odbywały się zajęcia taneczne prowadzone przez instruktora Bytomskiego Teatru Tańca i Ruchu Rozbark. Zajęcia odbywały się 4 razy w miesiącu.

Z oferty Dziennego Domu Pomocy dla Osób Niepełnosprawnych w okresie jego działalności, w 2019 korzystało 18 osób.

Celem działalności Dziennego Domu była aktywizacja i integracja niesamodzielných osób niepełnosprawnych. Działania prowadzone przez placówkę służyły zapobieganiu ich izolacji i marginalizacji.

3.2.7. Prowadzenie Schroniska dla Bezdomnych

Schronisko dla Bezdomnych jest całodobową placówką oferującą schronienie osobom nie posiadającym własnego miejsca zamieszkania. Warunkiem przyjęcia jest deklaracja bezdomnego do podjęcia stałej współpracy z pracownikami socjalnymi, poprzez zawarcie porozumienia lub kontraktu socjalnego oraz chęć wyjścia z bezdomności.

W 2019 roku ze schroniska dla Bezdomnych korzystało ogółem 38 mieszkańców. Średnio w miesiącu przebywało w schronisku 24 mężczyzn.

Tabela 25. Schronisko dla Bezdomnych – liczba miejsc, opłaty w 2019 r.

Liczba miejsc	Liczba osób, które skorzystały placówki	Koszt osobodnia
30	38	23,35 zł stawka za pobyt 7,02 zł cena posiłku

Opracowanie własne

Ogrzewalnia

Osoby, które nie podejmują współpracy z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej lub wymagają udzielenia pomocy w formie schronienia w trybie interwencyjnym, mogą skorzystać z noclegu w godzinach od 19:00 do 7:00. W przypadku niskich temperatur pomoc uzyskują również osoby będące w stanie nietrzeźwym, pod warunkiem, że nie zagrażają bezpieczeństwu innych mieszkańców.

Tabela 26. Liczba miejsc, osób korzystających z Ogrzewalni w 2019 r.

Liczba miejsc	Liczba osób	Koszt osobodnia
10	123	nieodpłatnie

Opracowanie własne

W 2019 roku z pobytu w Ogrzewalni skorzystały 123 osoby, w tym:

- 61 mężczyzn i 4 kobiety z terenu gminy Tarnowskie Góry,
- 14 mężczyzn z terenu powiatu tarnogórskiego,
- 37 mężczyzn i 5 kobiet z terenu poza powiatem tarnogórskim,
- 1 mężczyzna i 1 kobieta z zagranicy.

W 2019 r. w stosunku do roku 2018 wzrosła liczba osób, które skorzystały z Ogrzewalni o 40%.

Tabela 27. Liczba osób bezdomnych korzystających z oferty pomocowej w 2019 r.

Oferowana pomoc/ beneficjenci	Liczba osób
Całodobowy pobyt	38
Wyżywienie w postaci jednego gorącego posiłku	36
Suchy prowiant	83
Zapewnienie niezbędnej odzieży	97
Dostępność do sanitariatów i natrysków	128
Udzielenie doraźnej pomocy w formie zaopatrzenia w leki i środki I-ej pomocy	12
Pomoc w uzyskaniu miejsca na stacjonarne leczenie odwykowe	14
Kierowanie na terapie odwykowe	21
Aktywizowanie zawodowe w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy	7
Kierowanie do domów pomocy społecznej	1
Pomoc w uzyskaniu dowodu osobistego (wypełnianie wniosków, pokrycie kosztów uzyskania zdjęć)	3
Pomoc w uzyskaniu dostępu do placówek służby zdrowia	13
Bezpośrednia opieka personelu nad osobami starszymi i schorowanymi	7
Poradnictwo w zakresie możliwości przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych	97

c.d. tab. 27

Praca socjalna	55
----------------	----

Opracowanie własne

- Osoby będące w kontrakcie socjalnym – 42
- Osoby ponoszące odpłatność za pobyt – 12
- Osoby kierowane z innych gmin – 9
- Interwencja policji – 32
- Interwencja pogotowia – 20
- Interwencja straży miejskiej – 4

Wśród osób, które skorzystały z pobytu w Schronisku dla Bezdomnych było: 12 osób niepełnosprawnych, 8 osób chorych lub wykazujących zaburzenia psychiczne.

Zjawisko bezdomności w gminie Tarnowskie Góry w mniejszym stopniu występuje wśród samotnych kobiet. W 2019 r. MOPS zapewnił wsparcie 4 bezdomnym kobietom w formie pobytu w placówkach poza Tarnowskimi Górami.

Tabela 28. Koszty ponoszone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej za pobyt/schronienie kobiet bezdomnych w placówkach typu Schronisko w 2019 r.

Rok	Koszt świadczeń (w zł)	Liczba świadczeń	Średni koszt jednego świadczenia
2019	22 698,00	481	47,75

Opracowanie własne

3.2.8. Prowadzenie Zespołu Mieszkań Chronionych

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej, która zastępuje pobyt w placówce całodobowej oraz zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Obecnie Zespół Mieszkań Chronionych składa się z **12** mieszkań, w których znajduje się **57** miejsc.

Zgodnie z art. 53 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej pomoc w formie mieszkania chronionego można przyznać ze względu na :

- trudną sytuację życiową,
- wiek,
- niepełnosprawność lub chorobę.

W ramach Zespołu Mieszkań Chronionych 11 mieszkań mieści się w dzielnicy Sowice w budynku przy ul. Grzybowej 211, jeden lokal usytuowany jest w Centrum miasta przy ul. Bema.

W 2019 roku z pobytu w Zespole Mieszkań Chronionych skorzystało **67** osób, w tym **18** osób niepełnosprawnych (dodatkowo 4 osoby również z niepełnosprawnością bez orzeczeń o niepełnosprawności).

W mieszkaniu interwencyjnym przebywało 20 osób.

Rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniach chronionych uzależniony jest od indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych osób korzystających ze wsparcia.

Do korzystania z ZMCH uprawnione są:

- osoby nie mogące pozostać w dotychczasowym miejscu zamieszkania, bądź takie, których pozostanie tam będzie prowadziło do powstawania lub utrwalania patologii społecznych, a także osoby zagrożone bezdomnością,
- osoby zagrożone bezdomnością z uwagi na trudną sytuację osobistą przy jednoczesnym występowaniu wielu dysfunkcji wskazujących na konieczność kompleksowego wsparcia,
- kobiety z dziećmi będące ofiarami przemocy w rodzinie.

Koszt osobodnia w ZMCH uzależniony jest od wielu zmiennych: metrażu mieszkania, zużycia wody, CO, stawki za wywóz śmieci.

Tabela 29. Zespół Mieszkań Chronionych – bieżąca działalność w 2019 r.

Bieżąca działalność ZMCH	2019
osoby ponoszące odpłatność za pobyt w ZMCH	23 rodziny (33 osoby w rodzinach)
osoby, które opuściły ZMCH	23
osoby przyjęte do ZMCH	20
osoby objęte wsparciem asystenta rodziny	5 rodzin (14 osób w rodzinie)

Opracowanie własne

Tabela 30. Zespół Mieszkań Chronionych – oferta pomocowa w 2019 r.

Działania
➤ udzielenie schronienia, ➤ praca socjalna oraz zapewnienie opieki klientom wymagającym pomocy innych osób w codziennym funkcjonowaniu, ➤ pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych, ➤ izolacja osób doświadczających przemocy od sprawców przemocy, ➤ aktywizacja i usamodzielnianie mieszkańców, ➤ animacja środowiskowa.

Opracowanie własne

3.2.9. Inne świadczenia niepieniężne

Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i Uchwałą Nr VII/88/2011 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 16 marca 2011r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest

zobowiązany do sprawienia pogrzebu osobom zmarłym, które zamieszkiwały lub przebywały na terenie gminy, nie posiadającym osób uprawnionych do ich pochowania.

W 2019 r. sprawiono pogrzeb 9 osobom.

Koszt świadczeń wyniósł **15 834,21 zł** (średni koszt jednego pogrzebu to kwota: 1 759,36 zł.).

Oplacanie składek zdrowotnych za osoby uprawnione do zasiłku stałego

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobom uprawnionym do pobierania zasiłku stałego jest opłacana składka na ubezpieczenie zdrowotne.

W 2019 r. składki opłacono 194 osobom.

Roczny koszt świadczeń wyniósł **91 519,72 zł.**

Pomoc w formie posiłku

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomoc w postaci gorącego posiłku przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. Pomoc dla dzieci i młodzieży w okresie nauki może być realizowana w formie zakupu posiłków w szkole.

Tabela 31. *Pomoc w formie posiłków finansowana ze środków gminy w 2019r. (poza programem „Posiłek w szkole i w domu”)*

Forma pomocy	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)
Zapewnienie posiłków	257	175 029,66
w tym dla dzieci	202	71 754,30

Opracowanie własne

4. Realizacja programów i projektów

W niniejszym rozdziale zamieszczono szczegółowe informacje dotyczące realizowanych projektów i programów.

4.1. Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

Od 1 stycznia 2019 r. realizowany jest rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15.10.2018 r.). Program zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji.

Działania realizowane w ramach Programu:

1. finansowanie posiłków w placówkach oświatowych i innych dla osób spełniających kryteria programu,
2. przyznawanie i wypłacanie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności,
3. przyznawanie świadczeń w postaci produktów żywnościowych.

Do udzielania pomocy w zakresie dożywiania mają zastosowanie przepisy ustawy o pomocy społecznej. Pomoc może być przyznana osobom i rodzinom, których miesięczny dochód netto nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego: tj. kwoty 1051,50 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz kwoty 792 zł na osobę w rodzinie.

Na terenie Tarnowskich Gór dożywianie w ramach Programu w okresie sprawozdawczym prowadziły 32 placówki w tym: 15 szkół, 16 przedszkoli, punkt wydawania posiłków dla osób dorosłych mieszczący się przy ul. Piłsudskiego 21.

Tabela 32. Wydatki w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 r.

Wyszczególnienie		Kwota w zł
koszt programu ogółem		1 059 461,88
w tym	środki własne	452 858,88
	dotacja	606 603
	koszt posiłków przyznanych decyzją administracyjną	391 979,88
	zasiłki celowe na zakup żywności	659 520
	koszt posiłków wydawanych na wniosek dyrektorów placówek oświatowych	7 962

Opracowanie własne

Gmina Tarnowskie Góry od wielu lat (do 2018 roku) przystępując do realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” finansowała posiłki dzieciom i młodzieży w okresie przedszkolnym i szkolnym oraz posiłki osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach

wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej w szczególności: samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym. W 2019 r. koszt posiłków wyniósł ogółem 399 941,88 zł i zmniejszył się o 5,52% w stosunku do roku 2018.

Tabela 33. Liczba osób objętych pomocą w formie posiłku w ramach Programu "Posiłek w szkole i w domu" w 2019 r.

Wyszczególnienie	Dzieci do 7 roku życia	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Osoby dorosłe
Liczba osób korzystających z posiłków (pełny obiad) w ramach Programu na podstawie decyzji	131	289	103

Opracowanie własne

Tabela 34. Zasilki celowe wypłacane w ramach Programu w 2019 r.

Wyszczególnienie	Liczba
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	469
Liczba rodzin	457
Liczba osób w rodzinach	1 123
Liczba świadczeń	2 821
Kwota świadczeń (w zł.)	659 520
Średnia roczna wartość świadczenia przypadająca na osobę	233,79

Opracowanie własne

Tabela 35. Osoby objęte pomocą w formie zasilków celowych w ramach Programu w 2019 r. Podział ze względu na wiek.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci do 7 roku życia	Liczba uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej	Osoby dorosłe
Zasilki celowe w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”	159	257	722

Opracowanie własne

Rada Miejska w Tarnowskich Górach 23 stycznia 2019r. uchwaliła gminny program osłonowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 (Uchwała Nr V/45/2019). Realizatorem i koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach. Zadania Programu realizowane są we współpracy z placówkami oświatowymi prowadzącymi dożywianie, do których uczęszczają dzieci i młodzież mieszkająca na terenie gminy Tarnowskie Góry. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży znajdujących się w szczególnej sytuacji.

W ramach Programu udziela się wsparcia:

- dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- uczniom do czasu ukończenia nauki w szkole ponadpodstawowej lub szkole ponadgimnazjalnej.

Przyznanie pomocy odbywa się bez wydania decyzji administracyjnej przyznającej posiłek oraz bez przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Tabela 36. Program osłonowy „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 r.

Wyszczególnienie	Liczba
Liczba dzieci	37
Liczba posiłków	2 077
Koszt (w zł.)	7 962

Opracowanie własne

4.2. Realizacja projektu „Nowy Model – Lepsza Jakość”

Projekt „Nowy Model – Lepsza Jakość” realizowany był od marca 2017 r. do 28 lutego 2019 r. w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, oś priorytetowej II – Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna, na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach Nr XXXIV/380/2017 z dnia 29 marca 2017 r. Projekt ogłoszony był przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w maju 2016 r. i skierowany wyłącznie do Ośrodków Pomocy Społecznej.

Celem głównym projektu była poprawa obsługi osób zgłaszających się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach poprzez zmianę organizacji pracy, obejmującą wprowadzenie rozwiązań optymalizujących wykorzystanie kompetencji zatrudnionych pracowników. Wprowadzone w ramach projektu zmiany organizacyjne pozwoliły rozdzielić postępowania administracyjne od pracy socjalnej. W związku z wprowadzonymi zmianami organizacyjnymi pracownicy Zespołu ds. Pracy Socjalnej mogli się skoncentrować wyłącznie na pracy socjalnej.

Działania realizowane w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w ramach projektu „Nowy Model – Lepsza Jakość” w 2019 r.:

- przeprowadzenie superwizji dla 22 pracowników socjalnych i asystentów rodziny,
- przeprowadzenie szkoleń dla 46 pracowników,
- podsumowanie realizacji projektu, obliczenie wskaźników,
- zakończenie realizacji projektu.

Tabela 37. Przebieg szkoleń realizowanych w ramach Programu „Nowy Model – Lepsza Jakość” w 2019 r.

Lp.	Nazwa szkolenia	Ilość osób biorących udział w szkoleniu	Ilość godzin szkolenia
1	Elementy i narzędzia tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych	9	12
2	Pomost - system informatyczny	15	6
3	Udostępnianie informacji publicznej	17	6
4	Efektywne zarządzanie	16	12
5	Ochrona danych osobowych RODO	26	6

Opracowanie własne

4.3. Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022”

Program osłonowy „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022” wpisuje się w kierunki prognozowanych zmian określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jest spójny z celem strategicznym: **Pomoc osobom niepełnosprawnym i zaburzonym psychicznie.**

Program ustanowiony został uchwałą nr LIV/566/2018 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 19.06.2018r.

Program skierowany jest do osób mieszkających na terenie Gminy Tarnowskie Góry:

- z orzeczoną niepełnosprawnością,
- korzystających z ośrodków wsparcia, warsztatów terapii zajęciowej,
- opiekunów, członków rodzin osób wymienionych powyżej.

Celem Programu jest ułatwienie dostępu do udziału w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Cele szczegółowe:

- Wzrost kompetencji społecznych osób niepełnosprawnych.
- Przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób niepełnosprawnych.
- Wyeliminowanie lub zmniejszenie barier uniemożliwiających udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz w dostępie do ośrodków wsparcia oraz warsztatów terapii zajęciowej.
- Wsparcie rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności.
- Wzrost poziomu wiedzy na temat uprawnień i możliwości przysługujących osobom niepełnosprawnym.

Tabela 38. Koszty realizacji programu w 2019 r.

Wyszczególnienie	Koszt (w zł)	Ogółem (w zł)	Ilość osób korzystających
Koszt transportu	163 816,78	199 886,26	47
Wynagrodzenie opiekunek	36 069,48		

Opracowanie własne

4.4. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym

Celem Programu jest wsparcie osób i rodzin podlegających deprywacji materialnej polegającej na braku możliwości zaspokojenia potrzeb żywnościowych.

Na terenie gminy zadanie było realizowane pn. „Prowadzenie dla mieszkańców gminy Tarnowskie Góry punktu wydawania żywności pozyskanej z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w roku 2019.”

Umowa na realizację zadania została podpisana pomiędzy Gminą Tarnowskie Góry a Polskim Komitetem Pomocy Społecznej Śląski Zarząd Wojewódzki z siedzibą w Katowicach dnia 8 lutego 2018 roku.

Do zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej należało:

- akcja informacyjna o Programie skierowana do mieszkańców gminy,
- wydawanie skierowań dla osób zakwalifikowanych do Programu,
- kontrola jakości i sposobu świadczenia usługi realizowanej przez Polski Komitet Pomocy Społecznej.

Żywność wydawana była dwa razy w tygodniu w lokalu przy ul. Strzeleckiej osobom zakwalifikowanym do Programu (osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 200 % kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. 1402 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1056 zł dla osoby w rodzinie).

Osoby potrzebujące otrzymywały artykuły: mączne, mleczne, mięsne, olejowe, cukier, warzywa i owoce.

W ramach Programu przewidziano również działania towarzyszące w formie bezpłatnych warsztatów kulinarnych, z których skorzystało 19 osób.

Tabela 39. Liczba osób objętych Programem pn.: „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020” w 2019 r.

Wyszczególnienie		Liczba
Rodziny objęte programem		615
Osoby w rodzinach		1 368
w tym	kobiety	693
	mężczyźni	675
	osoby z dochodem poniżej kryterium dochodowego	717

c.d. tab. 39

Osoby z dochodem w granicach 100-200% kryterium dochodowego	584
osoby bezdomne	66
osoby niepełnosprawne	300
osoby korzystające z Programu 500 plus	684
dzieci do 15 r.ż.	363
osoby powyżej 65 r.ż.	83

Opracowanie własne

4.5. Projekt socjalny „Zawalcz o siebie” – grupa edukacyjno-wspierająca dla kobiet doświadczających przemocy w Tarnowskich Górach

Projekt został zrealizowany w ramach specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny (specjalność – praca socjalna z osobą i rodziną z problemem przemocy).

W projekcie wzięło udział 12 kobiet doświadczających przemocy domowej.

Celem projektu było:

- zwiększenie poziomu wiedzy na temat mechanizmów przemocy oraz asertywności,
- zwiększenie poziomu wiedzy na temat prawnych aspektów przemocy oraz możliwości uzyskania pomocy w ramach obowiązujących przepisów prawa,
- zwiększenie poczucia własnej wartości.

W ramach działań projektowych odbyły się:

- prowadzone przez psychologa warsztaty połączone z treningiem asertywności, mające na celu przekazanie wiedzy na temat mechanizmów przemocy,
- spotkanie ze specjalistą ds. przemocy, szkoleniowcem, osobą, która sama doświadczyła przemocy,
- warsztaty z zakresu samoobrony, prowadzone przez instruktora aikido,
- zajęcia relaksacyjne, prowadzone przez instruktorkę Jogi, których celem było m.in. podniesienie poczucia własnej wartości uczestniczek oraz umiejętności dbania o własne potrzeby.

Projekt w całości był zrealizowany dzięki współpracy pracowników socjalnych MOPS oraz dzięki życzliwości sponsorów. Uczestniczki projektu otrzymały voucher na skorzystanie z bezpłatnej usługi fryzjerskiej.

4.6. Projekt socjalny „Szlakiem wiedzy i kultury”

Głównym celem projektu socjalnego „Szlakiem wiedzy i kultury” jest wsparcie działań pomocowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmowanych wobec mieszkańców Zespołu Mieszkań Chronionych i mieszkańców Sowiec poprzez edukację oraz kształtowanie tożsamości społecznej.

Cele szczegółowe projektu socjalnego:

- zaprezentowanie klientom MOPS nowych, atrakcyjnych możliwości spędzania wolnego czasu;
- pozytywny wpływ na współpracę z pracownikiem socjalnym w celu rozwiązania trudnej sytuacji życiowej;
- zwiększenie uczestnictwa w życiu społecznym;
- nabywanie umiejętności społecznych;
- rozwój zainteresowań.

Projekt zakłada działania długoterminowe. Edukacja ma za zadanie umożliwić zdobywanie nowej wiedzy oraz nabywanie umiejętności funkcjonowania według pożądanych społecznie wzorów. Odbywa się poprzez cykliczne uczestnictwo grup mieszkańców ZMCh i Sowiec w wydarzeniach kulturalnych, wizytach w miejscach związanych z historią oraz kulturą regionu i kraju. Oddziaływanie edukacji w kierunku zmiany i utrwalania nowych systemów norm i wartości ma w dłuższym okresie czasu wpływ na kształtowanie tożsamości społecznej.

Adresatami projektu są dzieci, osoby dorosłe, w tym osoby w wieku emerytalnym. Dotarcie do jak największej liczby osób zwiększa szanse na wytypowanie w ciągu kilku kolejnych lat grupy, na którą podejmowane działania będą najbardziej pozytywnie oddziaływać. Podejmowane działania w dalszej kolejności będą się skupiały głównie na tej grupie w celu utrwalania pozytywnych zmian. Jednocześnie cały czas będą trwały poszukiwania w celu rekrutacji do projektowanych działań nowych osób.

Tabela 40. Realizacja programu w 2019 r.

Rodzaj działań	Ilość osób	Koszt (w zł)	Koszty gólem (w zł)
Wyjazd do Muzeum Śląskiego w Katowicach (wrzesień)	12	1 295,52	5 000,94
Wyjazd do Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach (wrzesień)	12	1 291,00	
Wyjazd do Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach i na Jarmark Bożonarodzeniowy w Nikiszowcu (grudzień)	11	2 414,42	

Opracowanie własne

4.7. Projekt socjalny „Bajkowe spotkania”

Projekt jako autorski pomysł pracownika socjalnego został zrealizowany w ramach specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny (specjalność – praca socjalna z osobami starszymi). W projekcie brało udział 5 pensjonariuszy Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych w Tarnowskich Górach oraz dzieci z Przedszkola nr 1.

Celem projektu było:

- integracja międzypokoleniowa seniorów,
- aktywizacja seniorów zwłaszcza w kontekście ich otwarcia się na działania poza środowiskiem Dziennego Domu Pomocy,

- podniesienie jakości życia i funkcjonowania seniorów poprzez kontakt z dziećmi i wspólne zajęcia warsztatowe,
- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej seniorów.

4.8. Projekt socjalny „Bezpieczny i świadomy Senior”

Projekt został zrealizowany z inicjatywy pracowników socjalnych w ramach specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny (specjalność – praca socjalna z osobą i rodziną z problemem przemocy). Grupę docelową projektu stanowili pensjonariusze Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych.

Celem projektu było:

- zwiększenie wiedzy na temat zagrożeń dnia codziennego niosących znamiona przemocy,
- kształtowanie postaw związanych z reakcją na przemoc oraz jej skutków,
- uzyskanie informacji gdzie można otrzymać pomoc w sytuacji kryzysowej.

W projekcie brało udział 25 pensjonariuszy Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych.

Projekt powstał w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Tarnogórska Grupa Fotograficzna oraz Polskim Centrum Mediacji Oddział Gliwice Filia Tarnowskie Góry.

4.9. Projekt socjalny „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie”

Projekt socjalny „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie” dedykowany jest dla osób chorych i zaburzonych psychicznie będących klientami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach.

Celem głównym projektu jest poprawa funkcjonowania psychicznego osób chorych i zaburzonych.

Cele szczegółowe:

- poprawa samopoczucia klientów,
- budowanie przestrzeni do rozładowywania pojawiających się napięć,
- podniesienie umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami,
- budowa poczucia przynależności społecznej,
- minimalizowanie poczucia alienacji społecznej.

Przewidywane efekty to:

- poprawa funkcjonowania psychicznego osób chorych i zaburzonych psychicznie,
- wzrost umiejętności interpersonalnych,
- wzrost kompetencji społecznych.

Grupa wsparcia prowadzona jest przez psychologa - pracownika MOPS.

Spotkania odbywają się raz w tygodniu w pomieszczeniach MOPS. W 2019 roku zapewniono członkom grupy wyjścia do kina oraz na basen.

Monitorowanie efektów oraz poziomu zadowolenia uczestników grupy następuje raz na kwartał. W 2019 roku udział w projekcie brało 15 osób.

4.10. Projekt partnerski „Kooperacje 3D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”

Projekt partnerski „Kooperacje 3D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin” realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 - współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna.

Celem projektu jest zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych, m.in. edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji. Model kooperacji będzie uwzględniał całościowe, międzysektorowe wsparcie na poziomie gminy i powiatu, mające na celu włączenie społeczne osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Model wypracowany będzie w ramach makroregionu III obejmującego województwa: śląskie, łódzkie, małopolskie i opolskie dla miast (20 powiatów i 30 gmin powyżej 20 tys. mieszkańców).

Projekt Kooperacje 3D obejmuje:

- opracowanie modelu kooperacji,
- przeprowadzenie testów modelu kooperacji na terenie powiatów i gmin makroregionu,
- podsumowanie testów modelu kooperacji,
- działania edukacyjne w stosowaniu rezultatów na terenie kraju.

Efektem finalnym działań podejmowanych w ramach Projektu będzie wypracowanie rekomendacji w zakresie wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin z uwzględnieniem specyfiki miast pow. 20 tys. mieszkańców, które zostaną włączone do księgi rekomendacyjnej stanowiącej podsumowanie prac realizowanych przez zespoły projektowe wypracowujące modele kooperacji w 3 makroregionach w Polsce. W województwie śląskim liderem Projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach.

W dniu 25 listopada 2019r. odbyło się III spotkanie formalizujące Partnerski Zespół Kooperacyjny w Tarnowskich Górach. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawiązał Partnerski Zespół Kooperacyjny z 11 instytucjami (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach, Muzeum w Tarnowskich Górach, Straż Miejska, Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy S.A. im. Dr B. Hagera, Tarnogórskie Centrum Kultury, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci), których przedstawiciele podpisali deklaracje przystąpienia.

4.11. Program „Karta Dużej Rodziny”

Rodziny wielodzietne objęte Programem posiadają uprawnienia do korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług oraz innych form działalności.

Kartę Dużej Rodziny może otrzymać każdy członek rodziny, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica **mają** na utrzymaniu przynajmniej troje dzieci, czyli:

- ojciec i matka,
- macocha lub ojczym (małżonek jednego z rodziców),
- dzieci.

Kartę mogą dostać także rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.

Od 1 stycznia 2019 roku Kartę Dużej Rodziny mogą uzyskać również rodzice, którzy **mieli** na utrzymaniu co najmniej troje dzieci.

Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie:

- rodzicom - na całe życie,
- dzieciom - do ukończenia 18 lat,
- dzieciom, które dalej uczą się w szkole lub studiują - do ukończenia nauki, maksymalnie do ukończenia 25 lat,
- dzieciom niepełnosprawnym - na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności.

W 2019 roku:

- wpłynęły 493 wnioski o wydanie Kart Dużej Rodziny,
- 1 224 osobom wydano karty tradycyjne,
- 884 osobom wydano karty elektroniczne,
- 881 osobom wydano karty tradycyjne i elektroniczne.

4.12. Gminny Program Wspierania Rodziny w Tarnowskich Górach na lata 2019-2021

Głównym celem Programu jest zintegrowany system wsparcia na rzecz rodziny. Program określa cele i zadania ukierunkowane na zapewnienie rodzinom szeroko rozumianego wsparcia. Zakłada interdyscyplinarny charakter pracy wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Podejmuje również zagadnienia związane z zapewnieniem rodzinom wspieranym pomocy wykwalifikowanych asystentów rodziny i rodzin wspierających. Ponadto Program przewiduje wsparcie kobiet w ciąży powikłanej oraz rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednym z realizatorów programu.

Adresatami programu są tarnogórskie rodziny, a w szczególności:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych,
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- rodziny wielopokoleniowe,
- rodziny wielodzietne,
- rodziny niepełne,
- rodziny z dziećmi wymagającymi opieki w żłobkach i przedszkolach,
- rodziny o niskich dochodach wychowujące dzieci,
- rodziny z dziećmi dotknięte przemocą, uzależnieniami lub innymi trudnościami stanowiącymi zagrożenie rozwoju społeczno-emocjonalnego dzieci.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach wspiera rodziny z dziećmi realizując szereg różnorodnych zadań. Wachlarz działań można podzielić na dwa główne obszary: wsparcie materialne i pozamaterialne. Realizując zadania wynikające z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zatrudnia asystentów rodziny, którzy pomagają rodzinom z dziećmi prawidłowo wypełniać funkcje opiekuńczo-wychowawcze. Gmina ponosi częściowe koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

4.13. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2017-2020

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Tarnowskie Góry. Program zakłada kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc, edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa. Przemoc w rodzinie należy rozpatrywać z wielu perspektyw w szczególności psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga wieloaspektowego podejścia, a przede wszystkim systemowego, z zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem. Żadna pojedyncza instytucja nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy w rodzinie.

Program koordynowany jest przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach, a jego realizatorem są instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach,
- Urząd Miejski w Tarnowskich Górach,
- Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki leczenia odwykowego, w tym Poradnia Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej,
- Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach,
- Prokuratura Rejonowa w Tarnowskich Górach,
- Placówki oświatowe, w tym poradnia psychologiczno-pedagogiczna,
- Placówki służby zdrowia,
- Organizacje pozarządowe.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach od grudnia 2011 roku realizuje ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 218) i zgodnie z art. 9a pkt. 9 ww. ustawy zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną prac Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

5. Działania na rzecz poprawy jakości życia Seniorów w Tarnowskich Górach

Z uwagi na tendencje demograficzne oraz obserwowane od dłuższego czasu zmiany zachodzące w funkcjonowaniu rodziny, konieczne staje się przejmowanie funkcji opiekuńczej nad osobą starszą przez system zabezpieczenia społecznego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach zadań statutowych prowadzi szereg działań na rzecz tarnogórskich Seniorów. Należą do nich m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń,
- prowadzenie pracy socjalnej oraz działań interwencyjnych,
- świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych,
- prowadzenie Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych,
- w sytuacjach tego wymagających - kierowanie do domów pomocy społecznej.

Ponadto podejmowane są różnego rodzaju inicjatywy mające na celu poprawę jakości życia Seniorów.

5.1. Prace w ramach Metropolitalnego zespołu ds. polityki senioralnej

W „Programie działań strategicznych Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii do roku 2022” ujęty został projekt „Dążenie do spójnej polityki społecznej wobec osób starszych - Metropolia przyjazna seniorom”. W ramach projektu w maju 2019 roku zainaugurował prace Metropolitalny zespół ds. polityki senioralnej, który jest organem opiniująco-doradczym i inicjatywnym. W jego skład weszli przedstawiciele rad seniorów, organizacji pozarządowych, samorządów i partnerów społeczno-gospodarczych działających na rzecz seniorów. Z ramienia gminy Tarnowskie Góry w skład Zespołu weszli przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Praca w zespole ma charakter społeczny.

W 2019 roku Zespół zajmował się wypracowaniem standardów działań miast i gmin GZM oraz koncepcji wdrożenia usług na rzecz seniorów. W ramach jego prac powołano grupy tematyczne (transport i przestrzeń, wolontariat, zatrudnienie i doradztwo, obywatelskość i decydowanie), które odpowiadają za przygotowanie rekomendowanych standardów działania.

Przedstawiciele MOPS uczestniczyli w grupie tematycznej odpowiedzialnej za przygotowanie poradnika w zakresie organizowania wolontariatu seniorów i zwiększania ich udziału w procesach partycypacji społecznej. Spotkania grupy roboczej odbywały się średnio raz w miesiącu. Efektem końcowym prac było wydanie poradnika dotyczącego sposobu organizacji wolontariatu.

5.2. Projekt „Dom przy Bytomskiej”

29 września 2019 r. zostało podpisane porozumienie o współpracy naukowo-badawczej pomiędzy Gminą Tarnowskie Góry a Politechniką Śląską w Gliwicach, które stanowi podstawę do podejmowania wspólnych działań na rzecz poprawy jakości życia tarnogórskich Seniorów. Na bazie ww. porozumienia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawarł z Politechniką Śląską umowę na realizację projektu "Dom przy Bytomskiej". Projekt naukowo-badawczy dotyczył przestrzeni Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych w Tarnowskich Górach, a jego celem było poszerzenie oferty działań aktywizujących osoby starsze. Zawarta umowa przewidywała przeprowadzenie konkursu dedykowanego studentom Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej na stworzenie koncepcji wnętrza poddasza i zagospodarowanie otoczenia budynku Dziennego Domu.

W 2019 roku miała miejsce wizyta grupy 33 studentów oraz wykładowców Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych. Podczas spotkania studenci zapoznali się z funkcjonowaniem placówki oraz przeprowadzili badania dotyczące potrzeb osób starszych.

5.3. Adaptacja segmentu D budynku szkoły przy ul. Janasa 11 w Tarnowskich Górach na cele Centrum Aktywności Seniorów

Przedsięwzięcie realizowane jest w ramach projektu współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, oś priorytetowa: X. Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna, poddziałania 10.2.1. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomagane i chronione oraz infrastruktury usług społecznych – ZIT.

W ramach projektu budynek zostanie dostosowany do potrzeb tworzonego Centrum Aktywności Seniorów. Oprócz zmian funkcjonalnych, prace remontowe obejmą m.in.: zmianę instalacji sanitarnej, elektrycznej, dostosowanie budynku do obowiązujących przepisów budowlanych, sanitarno-higienicznymi, bhp i ppoż. Przewiduje się budowę pochylni dla osób niepełnosprawnych przy głównym wejściu oraz dźwigu platformowego hydraulicznego dla osób niepełnosprawnych – wewnętrznego.

Dnia 17.05.2019 r. rozstrzygnięto przetarg na roboty budowlane w ramach powyższego projektu i w dniu 03.07.2019 r. udzielono zamówienia na kwotę 1.843.734,46 zł.

Do końca 2019 r. wykonano prace wyburzeniowe i demontażowe oraz w dużym stopniu roboty budowlane, roboty związane z instalacją c.o., instalacją zimnej wody, ciepłej wody użytkowej i cyrkulacji i instalacją hydrantową. Do końca 2019 r. prace postępowały bez zakłóceń.

Ogólna koncepcja Centrum Aktywności Seniorów stanowi załącznik do niniejszego sprawozdania.

5.4. Projekt „Nowa norma zarządzania jakością w domach opieki nad osobami starszymi – DOS”

Projekt współfinansowany był z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, działanie 4.3 współpraca ponadnarodowa.

Umowa na realizację projektu została zawarta pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach, a QS Zurich Sp. z o.o. w Warszawie.

Celem projektu było wdrożenie normy DOS w Dziennym Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych przy ul. Bytomskiej 15.

Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli w szkoleniach oraz uzyskali dostęp do platformy online, zapoznając się w ten sposób z dokumentacją niezbędną do wdrożenia normy zarządzania jakością w placówkach dedykowanych seniorom. Zdobyta przez pracowników wiedza również będzie mogła być wykorzystana przy uruchamianiu działalności dziennych domów pomocy w Centrum Aktywności Seniorów.

6. System świadczeń rodzinnych i wychowawczych

6.1. Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych

W 2019 roku wypłacono 69 435 świadczeń rodzinnych na kwotę **14 700 728,77 zł**. Z powyższej kwoty, jako nienależnie pobrane świadczenia rodzinne mające wpływ na pomniejszenie wydatków w bieżącym roku klienci zwrócili kwotę 50 390 zł.

Tabela 41. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wypłacone w 2019 r.

Rodzaj świadczenia		Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Rodzaj świadczenia
Zasiłki rodzinne z dodatkami		40 054	4 778 071,01	-
Zasiłki rodzinne		29 091	3 279 464,82	95 zł na dziecko w wieku 0-5 r.ż. 124 zł na dziecko w wieku > 5-18 r.ż. 135 zł na dziecko w wieku > 18-24 r.ż.
Dodatki do zasiłków rodzinnych		10 963	1 498 606,19	-
z tytułu	urodzenia dziecka	112	105 020,45	1 000 zł
	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	817	307 119,49	400 zł
	samotnego wychowywania dziecka	1370	269 671,86	193 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 386 zł, 273 zł w przypadku dziecka niepełnosprawnego, nie więcej niż 546 zł.
	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2 283	238 088,58	90 zł na dziecko do 5 roku życia 110 zł na dziecko > 5 roku życia
	rozpoczęcia roku szkolnego	1 599	152 363,89	100 zł na dziecko raz w roku
	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	439	29 648,97	113 zł - na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła 69 zł - na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła
	wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	4 343	396 692,95	95 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka		389	389 000,00	1 000 zł
Świadczenie rodzicielskie		1 232	1 122 205,00	max 1000 zł miesięcznie przez 12 mc.
Zasiłki rodzinne z dodatkami przyznawane w ramach koordynacji		32	3 197,76	kwota nie może być mniejsza niż 20 zł

Opracowanie własne

6.2. Świadczenia opiekuńcze

W 2019 roku wypłacono 27 754 świadczeń opiekuńczych na kwotę **8 408 255,00 zł**.

Tabela 42. Świadczenia opiekuńcze wypłacone w 2019 r.

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń	Wysokość świadczenia (w zł)	Wypłacona kwota świadczeń	Osoba uprawniona
Zasilki pielęgnacyjne	25 326	I-X 184,42 XI-XII 215,84	4 800 511	➤ Niepełnosprawne dziecko, ➤ Osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, ➤ Osoba, która ukończyła 75 lat, ➤ Osoba niepełnosprawna w wieku powyżej 16 roku życia legitymująca się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawno powstała w wieku do ukończenia 21 r.ż.
Świadczenia pielęgnacyjne	2 194	1 583,00	3 462 664	Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej: ➤ matce bądź ojcu dziecka, ➤ faktycznemu opiekunowi dziecka, ➤ osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, ➤ innym osobom, na których - zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego - ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności). Osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, gdy spełnione są łącznie następujące warunki: - rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, - nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, - nie ma faktycznego opiekuna dziecka ani osoby będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub legitymują się one orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. ➤ wyłącznie rodzicom lub opiekunom dzieci z niepełnosprawnością powstałą do 18 roku życia lub do 25 roku życia - w przypadku gdy dziecko było w trakcie nauki.

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń	Wysokość świadczenia	Wyplacona kwota świadczeń	Osoba uprawniona
Specjalny zasiłek opiekuńczy	181	620,00	112 220	➤ Każda osoba, na której zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ciąży obowiązek alimentacyjny - by go otrzymywać, osoba ta musi zrezygnować z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się: - orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności - lub - orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego, codziennego współudziału opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji. ➤ Osobie, której łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764,00 zł.
Zasiłek dla opiekuna	53	620,00	32 860	➤ Osoba, której z dniem 01.07.2013r. wygaszono prawo do świadczeń pielęgnacyjnych. W sprawie zasiłku dla opiekuna organ wszczynał postępowanie na wniosek strony, złożony jednak nie później, niż w terminie do 4 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Opracowanie własne

Tabela 43. Dane statystyczne dotyczące świadczeń rodzinnych w 2019 r.

Liczba zarejestrowanych wniosków na wszystkie rodzaje wypłacanych świadczeń		4 704
Liczba wydanych decyzji		4 620
w tym	w sprawie świadczenia rodzicielskiego	152
	decyzji stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia	174
Liczba wystosowanych pism		2 664
w tym	do klientów	1 693
	korrespondencja z instytucjami	971
Liczba wydanych zaświadczeń		94
Liczba odwołań przekazanych do Samorządowego Kolegium Odwoławczego		19
z czego	decyzje utrzymane w mocy	6
	decyzje uchylone i przekazane do ponownego rozpatrzenia	3
	decyzje uchylone, świadczenie przyznane przez SKO	3
	decyzje uchylone, postępowanie umorzone	4
	decyzje z innym rozstrzygnięciem	3

Opracowanie własne

Tabela 44. Odzyskane świadczenia nienależnie pobrane oraz świadczenia niepodjęte w 2019 r.

Rodzaj świadczenia		Kwota
Zasiłki rodzinne		44 834
Dodatki do zasiłków rodzinnych		26 734
w tym z tytułu:	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	6 671
	Urodzenia dziecka	-
	Samotnego wychowywania dziecka	8 734
	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 708
	Rozpoczęcia roku szkolnego	4 362
	Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 104
	Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	4 155
Razem zasiłki rodzinne z dodatkami		71 568
Zasiłki rodzinne z dodatkami ustalone na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy		19 993

c. d. tab. 44

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	3 000
Świadczenie rodzicielskie	9 697
Zasiłki pielęgnacyjne	43 421
Świadczenia pielęgnacyjne	17 006
Specjalny zasiłek opiekuńczy	3 685
Zasiłek dla opiekunów	620
Razem: zasiłki rodzinne z dodatkami i świadczenia opiekuńcze oraz rodzicielskie	168 990
Odzyskane nienależnie pobrane świadczenia podlegające zwrotowi do budżetu państwa, w tym odzyskane ustalone na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy	118 600

Opracowanie własne

6.3. Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

Osobom, które pobierają świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej opłaca składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Tabela 45. Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w 2019 r.

Składki społeczne i zdrowotne	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Składki na ubezpieczenia społeczne	1 819	737 325
Składki na ubezpieczenia zdrowotne	802	100 981
Razem	2 621	838 306

Opracowanie własne

6.4. Świadczenie „Za życiem”

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016 r. (Dz.U z 2016 poz. 1860) wprowadziła wypłatę jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Wysokość jednego świadczenia wyniosła 4 000,00 zł.

Tabela 46. Wydatki w zakresie realizacji Ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w 2019 r.

Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
3	12 000

Opracowanie własne

6.5. Świadczenie wychowawcze

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach realizuje zadania określone w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.) jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje: matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka.

Do 31 czerwca 2019 r. świadczenie w wysokości **500,00 zł** przysługiwało na drugie i kolejne dziecko w rodzinie. Na pierwsze dziecko świadczenie przysługiwało w przypadku, gdy:

- dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800,00 zł,
- członkiem rodziny było dziecko niepełnosprawne, i dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 1200,00 zł.

Od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko w rodzinie do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

Tabela 47. Dane statystyczne dotyczące realizacji świadczeń wychowawczych w 2019 r.

Liczba zarejestrowanych wniosków		7 722
w tym	w formie papierowej	1 662
	drogą elektroniczną	6 060
Liczba wydanych decyzji i informacji		7 949
w tym	decyzje i informacje dot. przyznania świadczenia	7 219
	decyzje odmowne	81
	decyzje stwierdzające nienależnie pobrane świadczenia	75
	Decyzje pozostałe (zmieniające, uchylające, umarzające postępowanie)	574
Liczba wniosków przekazanych do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego		217
Liczba wystosowanych pism: wzywających do uzupełnienia brakujących dokumentów, informujących o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia, przekazujących wniosek zgodnie z właściwością miejscową, informujących o przeliczeniu dochodu, stanowiących wnioski o udostępnienie danych osobowych oraz wydanie zaświadczeń		987

Opracowanie własne

Tabela 48. Świadczenia wychowawcze wypłacone w latach 2016-2019.

Rok		Liczba świadczeń		Liczba osób (dzieci) którym przyznano świadczenie	Kwota świadczeń wypłaconych (pomniejszonych o zwrot nienależnie pobranych świadczeń) (w zł)	
2016 od IV		-	45 827	5 375	-	15 721 337,67
2017		-	63 604	6 057	-	31 680 611,26
2018		-	62 327	5 872	-	31 061 159,62
2019	do VI	31 543	91 622	5 484	15 721 337,67	45 616 323,97
	od VIII	60 079		10 277	29 894 986,30	

Opracowanie własne

6.6. Świadczenie „Dobry start”

W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej rozpoczął realizację rządowego Programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 poz. 1061) jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Świadczenie przysługuje na wniosek rodzica, opiekuna faktycznego, opiekuna prawnego, rodzica zastępczego, osób prowadzących rodzinne domy dziecka, dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorów regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych - raz w roku **w wysokości 300 zł** na dziecko, bez względu na dochód rodziny, w związku z rozpoczęciem roku szkolnego, do ukończenia:

- 20 roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 20 rok życia;
- 24 roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 24 rok życia - w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W przypadku dziecka biorącego udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, świadczenie dobry start przysługuje nie wcześniej niż od roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 7 rok życia.

Tabela 49. Świadczenie „Dobry start” wypłacone w okresie od 01.07.2018r. do 31.12.2019r.

Rok	Liczba wniosków	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
2018	4 924	6 483	1 943 850
2019	5 056	6 781	2 031 450

Opracowanie własne

Tabela 50. Dane statystyczne dotyczące realizacji świadczenia „Dobry start” w 2019 r.

Liczba zarejestrowanych wniosków		5 056
w tym	w formie papierowej	1 039
	drogą elektroniczną	4 017
Liczba informacji o przyznaniu świadczenia		4 916
Liczba decyzji odmownych		21
Liczba wystosowanych pism: wzywających do uzupełnienia brakujących dokumentów, informujących o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia, przekazujących wniosek zgodnie z właściwością miejscową stanowiących wnioski o udostępnienie danych osobowych oraz wydanie zaświadczeń		143

Opracowanie własne

7. Fundusz Alimentacyjny

7.1. Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego

W 2019 roku wypłacono należne świadczenia **296** rodzinom. W rodzinach uprawnione do świadczeń były 423 osoby. Ogółem w rodzinach przebywało 1115 osób.

Średnia wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego na osobę uprawnioną wyniosła **384,05 zł**. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie na osobę uprawnioną. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 800 zł.

W stosunku do roku 2018 liczba rodzin, którym ustalono prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego uległa zmniejszeniu o 7,5%.

Tabela 51. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacone w 2019 r.

Świadczenia alimentacyjne	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego z tego na osobę uprawnioną w wieku:	4 112	1 579 214
0 – 17 lat	3 512	1 332 754
18 – 24 lat	579	238 360
25 lat i więcej	21	8 100

Opracowanie własne

Tabela 52. Dane statystyczne dotyczące realizacji świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2019 r.

Liczba wydanych decyzji administracyjnych i postanowień w sprawie świadczeń z FA oraz dot. dłużników alimentacyjnych	699
Liczba decyzji zaskarżonych do Samorządowego Kolegium Odwoławczego – (uchybiecie terminu do wniesienia odwołania)	1

Opracowanie własne

W wyniku prowadzonych postępowań w sprawie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego odzyskano kwotę **19 890 zł**.

7.2. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Sporządzono łącznie **2 605** pism w sprawie prowadzonych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych oraz w sprawie osób uprawnionych do otrzymywania świadczeń z funduszu, w tym:

- **1 922** pism dotyczyło postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,

- **683** dotyczyło postępowań w sprawie przyznanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Tabela 53. *Podjęmowane działania wobec dłużników alimentacyjnych w 2019 r.*

Wyszczególnienie	Liczba podjętych działań, które doprowadziły do ściągalności należności wymienionych w art. 28 ust. 1 pkt 1- 4 ustawy
Przekazanie komornikowi sądowemu informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego	105
Zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy	8
Informowanie Powiatowego Urzędu Pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	21
Wszczęcie postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	65
Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	49
Wydanie decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	19
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określone art. 209 § KK	221
Złożenie wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 §1 KK	50
Skierowanie wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	20
Zapytanie do Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców	52

Opracowanie własne

Statystyka:

- Przeprowadzono **60** wywiadów alimentacyjnych oraz odebrano 60 oświadczeń majątkowych. Zebrane informacje zostały skierowane do komorników sądowych prowadzących postępowanie egzekucyjne oraz gmin, które wystąpiły z wnioskami o podjęcie działań.
- W 131 sprawach skierowano wnioski o podjęcie działań wobec dłużników zamieszkujących na terenie innych gmin.
- Sporządzono 49 decyzji dotyczących uznania dłużników alimentacyjnych za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych.
- Sporządzono 499 wezwań i zestawień dotyczących przyznanych świadczeń oraz stanów należności dla dłużników oraz przeprowadzono dalsze postępowania.
- Skierowano do organów egzekucyjnych 237 wniosków oraz informacji dotyczących przyłączenia do postępowania egzekucyjnego.
- Otrzymano 89 wniosków z organów właściwych wierzycieli o podjęcie działań wobec dłużników zamieszkujących na terenie gminy.

- Na koniec 2019 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 540 dłużników alimentacyjnych o 20 osób więcej w stosunku do roku 2018.
- Od dłużników alimentacyjnych w 2019r. wyegzekwowano kwotę 573 061,00 zł, którą rozdysponowano na dochody budżetu państwa oraz organu właściwego wierzyciela.
- Kwoty zwrócone przez dłużników od początku tj. **2008 roku:**
2008 - 2019: 4 021 324,83 zł /średnio rocznie 335 110,41 zł/
2019: 573 061 zł /nastąpił znaczny wzrost wyegzekwowanej kwoty od dłużników alimentacyjnych/.

8. System dodatków mieszkaniowych i energetycznych

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie własne gminy w zakresie przyznawania dodatków mieszkaniowych oraz zadanie zlecone w zakresie wypłaty dodatków energetycznych.

Zasady i tryb przyznawania dodatków mieszkaniowych i energetycznych reguluje Ustawa z dnia 21.06.2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 2133), Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10.04.1997r. (t.j. Dz. U. z 2019r poz. 755) oraz inne akty prawne.

8.1. Przyznawanie dodatków mieszkaniowych

W 2019 r. z wypłaty dodatku mieszkaniowego skorzystało **808** gospodarstw domowych, w skład których wchodziły **2 143** osoby. W 2019 r. liczba osób korzystających z dofinansowania w formie dodatku mieszkaniowego wynosiła 3,63% mieszkańców gminy.

Dodatek mieszkaniowy nie jest świadczeniem uznaniowym. Możliwość jego przyznania, a także jego wysokość, uzależnione są od ustawowych przesłanek. Trudna sytuacja finansowa w gospodarstwie domowym oraz sytuacja zdrowotna nie mają wpływu na wysokość przyznanego dodatku. Dodatek mieszkaniowy można otrzymać nawet w sytuacji, gdy występują zaległości czynszowe.

Tabela 54. Realizacja wypłat dodatków mieszkaniowych w poszczególnych typach mieszkań w 2019 r.

Typ mieszkania	Liczba złożonych wniosków	Liczba wypłaconych świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Średnia kwota wypłaconego świadczenia	Liczba gospodarstw domowych
Komunalne	500	2 993	668 149,85	223,24	329
w tym socjalne	40	213	24 781,21	116,34	32
Spółdzielcze	351	2 148	438 776,54	204,27	243
MTBS, prywatne, wspólnoty mieszkaniowe	427	2 168	511 473,56	235,92	236
Razem:	1 278	7 309	1 618 399,95	221,43	808

Opracowanie własne

Opłaty pocztowe związane z przekazaniem świadczeń Zarządcom budynków wyniosły 14,96 zł. Całkowita kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych wraz z opłatami pocztowymi wyniosła **1 618 414,91 zł**.

W 2019 roku w stosunku do roku 2018 zmniejszyła się o 13,4% liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dofinansowanie w formie dodatków mieszkaniowych. Wypłacona kwota dodatków mieszkaniowych wraz z opłatami pocztowymi zmniejszyła się o 9.3%.

Tabela 55. Statystyka: realizacja dodatków mieszkaniowych w 2019 r.

Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego		808
Liczba wydanych decyzji administracyjnych		1 402
w tym	przyznających dodatek mieszkaniowy	1 215
	odmownych	46
	wstrzymujących wypłatę dodatku	90
	wznawiających wypłatę dodatku po uregulowaniu zaległości	26
	zakończających wypłatę dodatku ze względu na utratę tytułu prawnego lub zgon wnioskodawcy	25

Opracowanie własne

- 332 gospodarstwa domowe (41%) korzystające z dodatków mieszkaniowych objętych było pomocą finansową MOPS w formie zasiłków.
- W ciągu 5-u ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego zmniejszyła się o **34,4%**.

8.2. Przyznawanie dodatków energetycznych

O dodatek energetyczny może ubiegać się **osoba, która spełnia jednocześnie trzy warunki:**

- korzysta z wypłat dodatku mieszkaniowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym,
- zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Tabela 56. Realizacja zadania – dodatek energetyczny w 2019 r.

Ilość osób w gospodarstwie domowym	Liczba gospodarstw domowych	Liczba złożonych wniosków	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Wysokość świadczenia
Gospodarstwo 1 osobowe	75	136	622	7 067,52	do 30.04 - 11,35 od 01.05 - 11,37
Gospodarstwo 2 – 4 osobowe	101	173	846	13 357,32	do 30.04 - 15,77 od 01.05 - 15,80
Gospodarstwo 5 i więcej osobowe	23	43	194	3 675,48	do 30.04.- 18,92 od 01.05 - 18,96
Razem:	199	352	1 662	24 100,32	

Opracowanie własne

Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne do kwot wypłaconych świadczeń dolicza się 2% kosztów obsługi. W 2019 r. koszty obsługi wyniosły 482,00 zł.

Całkowita kwota wypłaconych dodatków energetycznych wraz z kosztami obsługi wyniosła **24 582,32 zł**. W 2019 roku zmniejszyła się ilość wypłaconych dodatków energetycznych o 17% w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 57. Liczba gospodarstw domowych korzystająca z dofinansowania w formie dodatku mieszkaniowego i energetycznego w poszczególnych dzielnicach miasta w 2019 r.

Dzielnica	Liczba gospodarstw korzystająca z dodatku mieszkaniowego	Liczba gospodarstw korzystająca z dodatku energetycznego
Bobrowniki Śląskie	10	6
Centrum	523	108
Lasowice	24	8
Opatowice	-	-
Osada Jana	86	32
Pniowiec	1	-
Repty	-	-
Rybna	-	-
Sowice	30	8
Stare Tarnowice	83	23
Strzybnica	51	14

Opracowanie własne

9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Tabela 58. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w 2019 r.

Nazwa organizacji pozarządowej	Zakres współpracy – zarówno finansowy jak i poza finansowy
Stowarzyszenie Pomocy Osobom Chorym Psychiczenie	Odpłatnie udostępniane są pomieszczenia na podstawie zawartej umowy użyczenia na regularne spotkania członków stowarzyszenia oraz czynny udział pracowników MOPS w spotkaniach organizacji.
Klub „Sami Swoi” działający przy Związku Emerytów i Rencistów	Odpłatnie udostępniane są pomieszczenia na podstawie zawartej umowy użyczenia na regularne spotkania oraz czynny udział pracowników MOPS w spotkaniach organizacji.
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło Tarnowskie Góry	Odpłatnie udostępniane są pomieszczenia na podstawie zawartej umowy użyczenia na regularne spotkania. Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin” na rzecz części członków Stowarzyszenia.
Stowarzyszenie „SERDECZNI”	Kierowanie klientów MOPS zaburzonych psychicznie do Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób Zaburzonych Psychiczenie prowadzonego przez stowarzyszenie. Przeprowadzanie wywiadów środowiskowych z osobami kierowanymi do środowiskowego domu samopomocy. Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin” na rzecz części członków Stowarzyszenia.
Stowarzyszenie „Góry Kultury”	Wskazywanie przez pracowników socjalnych rodzin z dziećmi zamieszkałych w ZMCH i dzielnicy Sowice, celem obdarowania dzieci paczkami świątecznymi z okazji Bożego Narodzenia.
Polski Komitet Pomocy Społecznej	Współpraca w zakresie realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym
Stowarzyszenie Tarnogórska Grupa Fotograficzna Polskie Centrum Mediacji Oddział Gliwice Filia Tarnowskie Góry	Współpraca w realizacji projektu socjalnego „Bezpieczny i Świadomy Senior” dla klientów Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych.

Opracowanie własne

10. Bilans potrzeb, kierunki działań na 2020 rok

Prognozy demograficzne na kolejne lata w wyraźny sposób wskazują, że rozwój polityki senioralnej jest ważnym wyzwaniem dla samorządów, dla których jednym z podstawowych zadań jest zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej. Dotychczasowe działania gminy na rzecz tarnogórskich Seniorów będą kontynuowane w 2020 roku, co w istotny sposób przyczyni się do wzbogacenia istniejącej oferty dla tej grupy mieszkańców.

- Kontynuacja działań zmierzających do uruchomienia nowej palcówki „CENTRUM AKTYWNOŚCI SENIORÓW” (CAS)
Planowany zakres działalności CAS:
 - Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami pamięci;
 - Utworzenie ośrodka wsparcia dla aktywnych seniorów, w tym Klubu Aktywnego Seniora;
 - Zorganizowanie punktu teleopieki;
 - Funkcjonowanie zespołu koordynującego realizację usług opiekuńczych;
 - Prowadzenie punktu informacyjnego;
 - Współpraca z innymi podmiotami działającymi na rzecz seniorów;
 - Prowadzenie działalności edukacyjnej, wspierającej i integracyjnej.
- Rozwój działalności Dziennego Domu Pomocy dla Osób Starszych i Samotnych, w tym dalsze działania w ramach współpracy z Wydziałem Architektury Politechniki Śląskiej /Projekt „Dom przy Bytomskiej”/, w celu wypracowania optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji Seniorów.
- Aktywny udział przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w spotkaniach Metropolitalnego zespołu ds. polityki senioralnej dotyczących wypracowania standardów działań oraz koncepcji wdrożenia usług na rzecz seniorów.

Kolejnym ważnym zagadnieniem, które powinno być uwzględnione w priorytetowych działaniach w obszarze zabezpieczenia społecznego jest wielopłaszczyznowe wsparcie rodzin z dziećmi w celu wzmocnienia ich funkcji opiekuńczo wychowawczej.

- Wypracowanie modelu wielosektorowej współpracy w ramach projektu partnerskiego „Koopercje 3D”.
- Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Tarnowskich Górach na lata 2019-2020
- Aplikowanie o środki w ramach rządowego programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”

Grupą wymagającą wsparcia są niewątpliwie rodziny i osoby dotknięte niepełnosprawnością. Kontynuacja dotychczasowych działań w ramach realizowanych projektów i programów jak również rozwój świadczonych usług pozwoli na poprawę funkcjonowania osób niepełnosprawnych w życiu społecznym poprzez stymulację do podejmowania różnego rodzaju aktywności.

- Udział gminy w programie rządowym „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”
- Realizacja programu osłonowego „Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Tarnowskich Górach na lata 2018-2022”
- Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych
- Aplikowanie o środki na realizację programu rządowego „Od zależności ku samodzielności” dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- Kontynuacja projektu socjalnego „Grupa wsparcia dla osób zaburzonych psychicznie”

Realizacja ustawowych zadań w obszarze pomocy społecznej będzie wzbogacana działaniami prowadzonymi w ramach różnych projektów i programów takich jak:

- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2017-2020
- Program rządowy Posiłek w szkole i domu na lata 2019-2023

jak również poprzez aplikowanie o środki na realizację nowych przedsięwzięć.